

วิชาที่ทำให้ความไม่รู้

กาญจนา เหล่าโชคชัยกุล

อาจารย์ประจำหลักสูตรการจัดการมรดกวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์

วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

129

**ใคร ๆ ก็ว่า “ความรู้” เป็นเรื่องสำคัญ
แต่วิชาหนึ่งได้สอนฉันว่า “ความไม่รู้” ต่างหากที่สำคัญ...**

เวลาจะผ่านไปนานแค่ไหน ไม่ได้ทำให้ความทรงจำเกี่ยวกับช่วงเวลาที่ได้
เริ่มต้นกับสาขาวิชาหนึ่งที่ฉันตัดสินใจเลือกเผชิญหน้า...เบาบางหรือจางหายไปเลย

ก้าวแรกในห้องเรียนวิชาแรกที่เราในฐานะนักเรียนมานุษยวิทยาต้องเผชิญ
เปรียบประดุจมีตะกั่วมาถ่วงขาไว้ คืออยากจะก้าว แต่ก็ไม่อาจจะก้าวต่อไปได้ตั้งใจ

วิธีการเรียนที่ต้องอ่าน อ่าน และอ่าน เพื่อมาเผชิญหน้ากับคำถามที่ดูไม่มี
“ปัญญา” จะตอบ ไหวพริบปฏิภาณในการเผชิญโลก เผชิญสังคมที่เคยคิดว่าตัวเองมี
ไม่อาจจะเอามาใช้ได้กับห้องเรียนที่นี่เลย

ตลอดระยะเวลาที่อยู่ในห้องเรียน เหมือนความรู้ที่เคยมี มันถูกลดทอน

ไม่เพียงเท่านั้น ความศรัทธา ความมั่นใจ และความมั่นคงทางจิตใจ ยิ่งค่อย ๆ
ลดน้อยถอยลงเรื่อย ๆ ตามเวลาที่เรียน

เหมือนทั้งสติปัญญาและจิตใจ “ว่างเปล่า” เรียกว่า “ไม่รู้” อะไรเลย ไม่กล้าให้คำตอบกับอะไรเลย ไม่มั่นใจอะไรเลย และภาวะเช่นนี้ เป็นไปตลอดระยะเวลา เป็นไปตั้งแต่ต้นจนจบ เป็นไปตั้งแต่เริ่มเรียนยันสอบวิทยานิพนธ์จบ

แต่นั้นล่ะ...ณ เวลานั้น กลับไม่กล้าบอกว่าตัวเองประสบความสำเร็จ ไม่กล้าที่จะใช้ศักดิ์และสิทธิแห่งปริญญาที่ได้รับ ไม่กล้าแม้กระทั่งบอกว่าตัวเองถนัดอะไร หรือมีความรู้ในศาสตร์นี้เพียงใด

และในเวลานั้น ฉันได้รับฟังความคิดเห็นจากอาจารย์ท่านหนึ่งต่อสภาพและความคิดของฉัน...ว่า “ไม่รู้” นั้นแหละ แสดงว่า “ใช้ได้แล้ว” เพราะ...

ความไม่รู้นั้นแหละ ที่จะไม่ทำให้เราทงงตน

ความไม่รู้นั้นแหละ ที่จะไม่ทำให้เราหยุดนิ่ง

ความไม่รู้นั้นแหละ ที่จะทำให้เราเสาะหาหนทางที่ก้าวเดินต่อไป

ความไม่รู้นั้นแหละ ที่จะทำให้เราตั้งคำถาม และเพียรพยายามหาคำตอบ

และ ความไม่รู้นั้นแหละ ที่จะทำให้เราเป็นเราที่จะไม่หลงลืมตน แม้ในวันที่เราจะรู้เพิ่มขึ้นแล้ว

และวิชาที่สอนให้ฉัน “ไม่รู้” คือ เธอ...มานุษยวิทยา